

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Doktori Iskola

Kígyók és létrák

A társadalmi mobilitás és az életutak metaforái

Mestermunka

Molnár Judit Lilla

Budapest

2026

Témavezető: Dr. habil. **Szegedy-Maszák Zoltán** DLA

Kígyók és létrák – A társadalmi mobilitás és az életutak metaforái

Egyéni kiállítás

The Space Contemporary Art Gallery

Budapest, Hattyú u. 16, 1015

2025. 02. 20. – 03. 28.

Kurátor: Török Krisztián Gábor

Mestermunkám a 2024-es Esterházy Art Dating pályázat nyertes projektjeként, Török Krisztián Gábor kurátorral együttműködve valósult meg. A mű a pályázat beszámolóeseményeként, az azonos című Kígyók és létrák egyéni kiállításomon került bemutatásra a The Space Contemporary Art Gallery falai között 2025. február 20. és március 28. között. Ezt követően pedig a Kiscelli Múzeum templomterében mutattam be a Leopold Bloom Képzőművészeti Díj döntőseinek kiállításán.

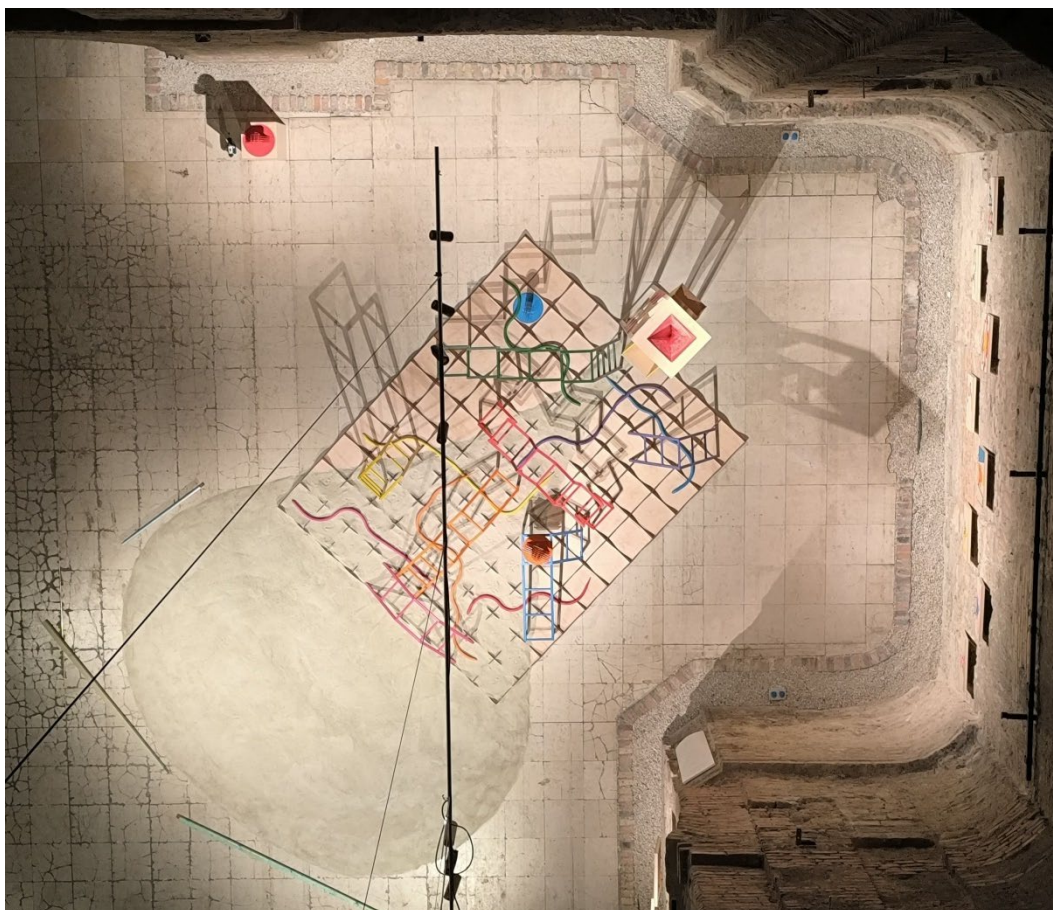
1. ábra: Kígyók és létrák című mestermunka-kiállításom a The Space Galériában. Fotó: Kocsis Ágnes

2. ábra: Kígyók és létrák című mestermunka kiállításom a The Space Galériában. Fotó: Kocsis Ágnes

3. ábra: A Kígyók és létrák installáció a Kiscelli Múzeumban a Leopold Bloom Art Award 2025 kiállításon. Fotó: Simon Zsuzsi.

4. ábra: Felülnézetből a cseppforma a Kiscelli Múzeum mennyezetéről fotózva. Fotó: Molnár Judit Lilla

5. ábra: A cseppforma a Kiscelli Múzeumban. Fotó: Simon Zsuzsi, a Leopold Bloom Art Award jóvoltából

Leporello – játékszabály

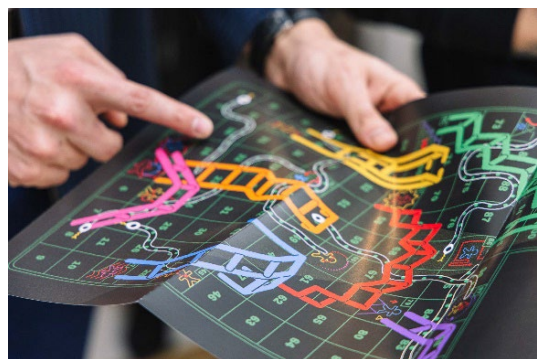
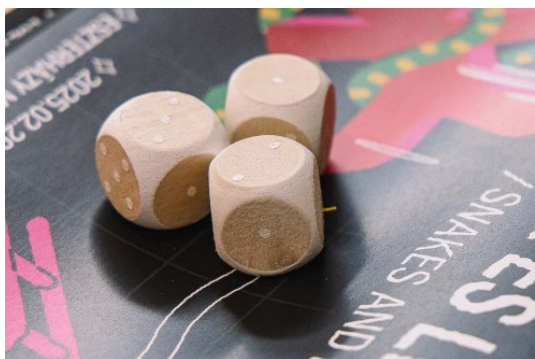
A játék célja

A játéktábla egy 100 mezőből álló tér, amely az életben való előrehaladást szimbolizálja. A játékosok célja, hogy a lehető leggyorsabban elérjék a 100-as mezőt, ahol a javak felhalmozása szimbolikusan megtörténik.

Játékmenet

Minden játékos húz egy egyedi dobókockát. A játékosok egymás után dobnak a saját dobókockájukkal, és a dobott számnak megfelelően lépnek előre a táblán. 14 különleges mező található a játékban, amelyekhez egy-egy erősséget vagy gyengeséget szimbolizáló pszichológiai fogalom tartozik. Az erősségekhez létrák, a gyengeséghez kígyók tartoznak. Ha a játékos létrás mezőre érkezik, akkor előrehalad a létra végéig. Ha kígyós mezőre lép, akkor visszacsúszik a kígyó farkáig.

A dobókockák egyedi számozása a különböző társadalmi osztályok mobilitási lehetőségeit tükrözi, meghatározva az előrehaladás esélyeit. A csupa 5-ös értékű dobókocka az elitet jelképezi – ezzel a játékos akár három dobásból is célba érhet –, míg a csupa 1-es értékű dobókocka a mélyszegénységben élők korlátozott lehetőségeit fejezi ki, folyamatos visszacsúszásra ítélve őket. Emellett kevert számozású dobókockák is megtalálhatók, amelyek a különböző társadalmi osztályok felfelé és lefelé történő mobilitási lehetőségeit árnyalják.

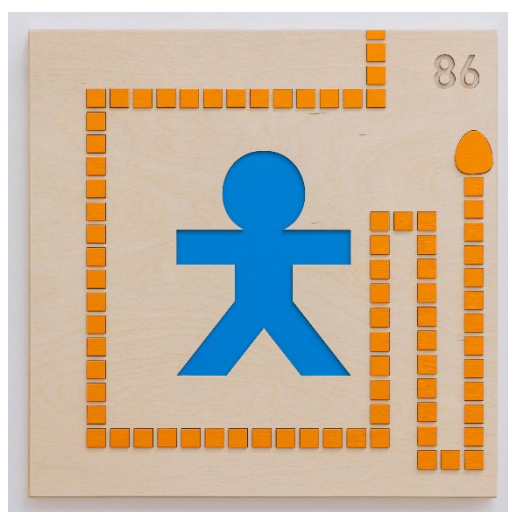

6. ábra: A játékszabályt és a játékmezőt tartalmazó leporello, valamint az egyedi számozású dobókockák.
Grafika: Lipták Zsófia. Fotók: Kocsis Ágnes

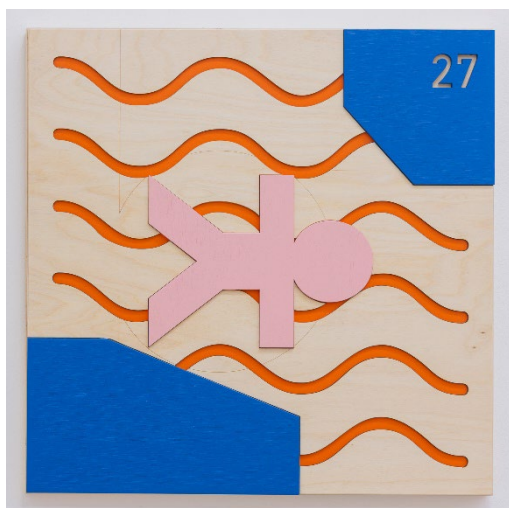
Táblaképek – fogalmak

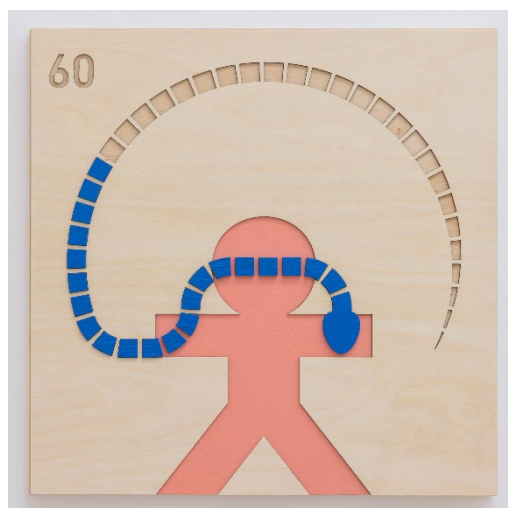
7. ábra: Kitartás

8. ábra: Tanult tehetetlenség

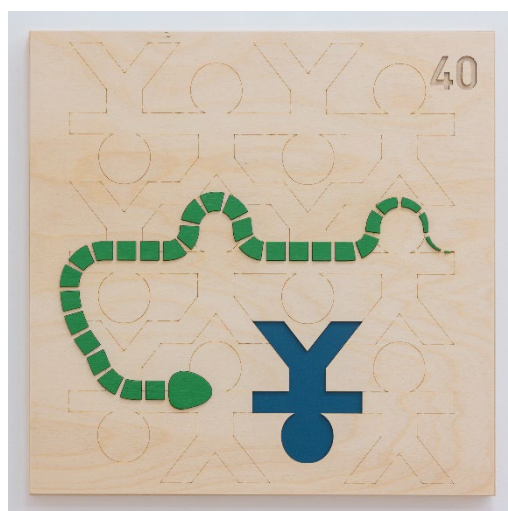
9. ábra: Flow

10. ábra: Sávzélesség-vesztés

11. ábra: Támogató kapcsolatok

12. ábra: Társas depriváció

13. ábra: Önbecsülés

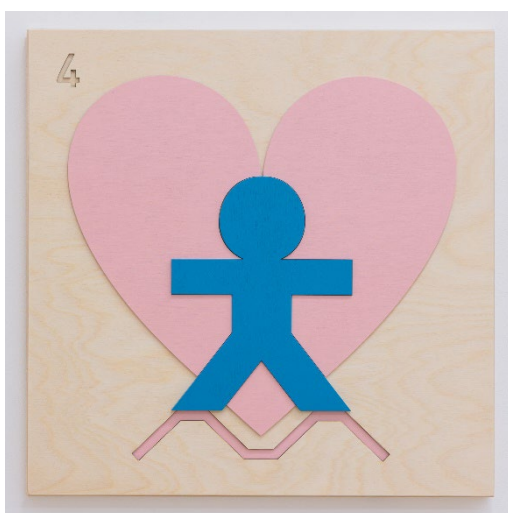
14. ábra: Csökkentértékűség

15. ábra: Autonómia

16. ábra: Dependencia

17. ábra: Jólét

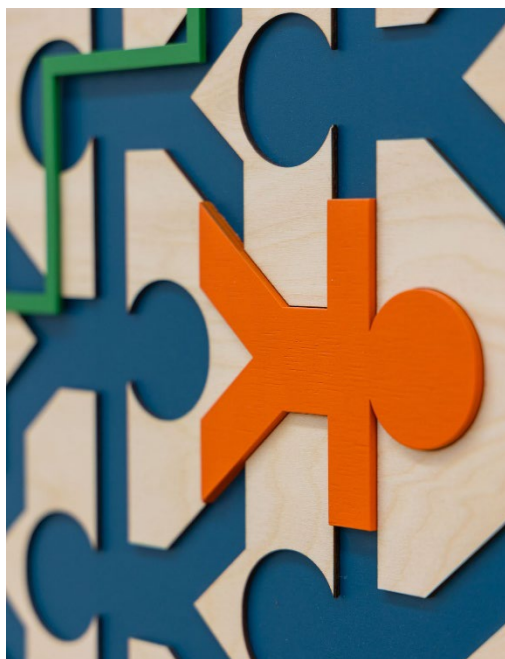
18. ábra: Stressz

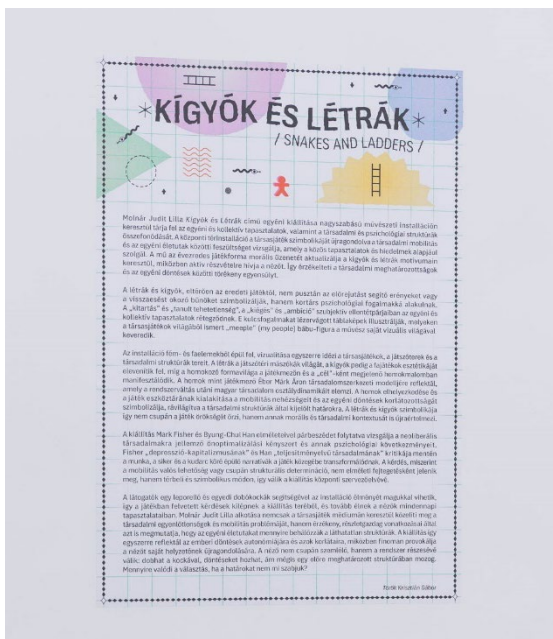
19. ábra: Ambíció

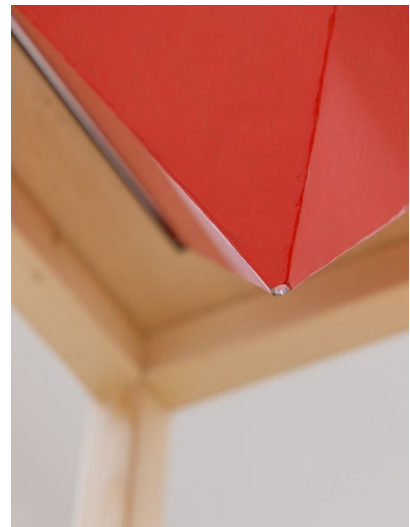
20. ábra: Kiégés

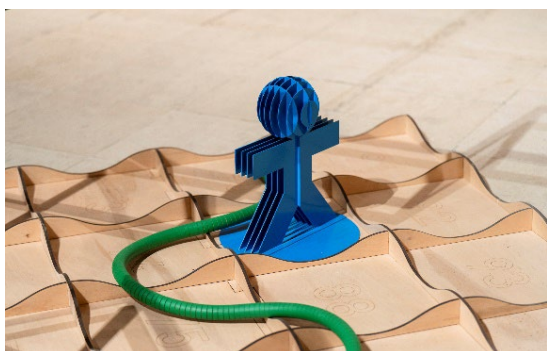
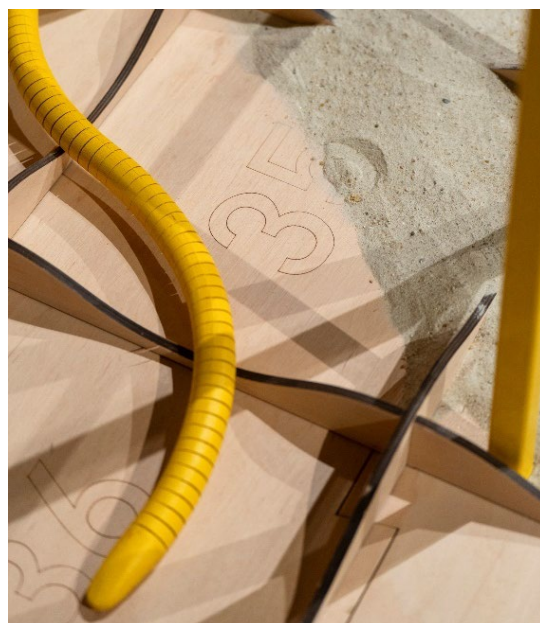

Fotók: Kocsis Ágnes

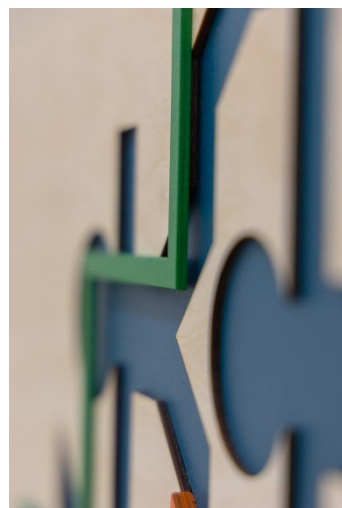

Fotók: Kocsis Ágnes

Fotók: Simon Zsuzsi, a Leopold Bloom Art Award jóvoltából

Fotók: Kocsis Ágnes

Fotók: Simon Zsuzsi, a Leopold Bloom Art Award jóvoltából

Fotó: Neogrády-Kiss Barnabás, a Leopold Bloom Art Award jóvoltából

Kurátori szöveg:

Molnár Judit Lilla *Kígyók és létrák* című egyéni kiállítása nagyszabású művészeti installáción keresztül tárja fel az egyéni és kollektív tapasztalatok, valamint a társadalmi és pszichológiai struktúrák összefonódását. A központi térinstalláció a társasjáték szimbolikáját újragondolva a társadalmi mobilitás és az egyéni életutak közötti feszültséget vizsgálja, amely a közös tapasztalatok és hiedelmek alapjául szolgál. A mű az évezredes játékforma morális üzenetét aktualizálja a kígyók és létrák motívumain keresztül, miközben aktív részvételre hívja a nézőt. Így érzékelteti a társadalmi meghatározottságok és az egyéni döntések közötti törekeny egyensúlyt.

A létrák és kígyók, eltérően az eredeti játéktól, nem pusztán az előrejutást segítő erényeket vagy a visszaesést okozó bűnöket szimbolizálják, hanem kortárs pszichológiai fogalmakká alakulnak. A „kitartás” és „tanult tehetetlenség”, a „kiégés” és „ambíció” szubjektív ellentétpárjaiban az egyéni és kollektív tapasztalatok rétegződnek. E kulcsfogalmakat lézervágott táblaképek illusztrálják, melyeken a társasjátékok világából ismert „meeple” (my people) bábufigura a művész saját vizuális világával keveredik.

Az installáció fém- és faelemekből épül fel, vizualitása egyszerre idézi a társasjátékok, a játszóterek és a társadalmi struktúrák tereit. A létrák a játszótéri mászókák világát, a kígyók pedig a fajjátékok esztétikáját elevenítik fel, míg a homokozó formavilága a játékmezőn és a „cél”-ként megjelenő homokmalomban manifesztálódik. A homok mint játékmező Éber Márk Áron társadalomszerkezeti modelljére reflektál, amely a rendszerváltás utáni magyar társadalom osztálydinamikáit elemzi. A homok elhelyezkedése és a játék eszköztárának kialakítása a mobilitás nehézségeit és az egyéni döntések korlátozottságát szimbolizálja, rávilágítva a társadalmi struktúrák által kijelölt határokra. A létrák és kígyók szimbolikája így nem csupán a játék örökségét őrzi, hanem annak morális és társadalmi kontextusát is újraértelmezi.

A kiállítás Mark Fisher és Byung-Chul Han elméleteivel párbeszédet folytatva vizsgálja a neoliberais társadalmakra jellemző önoptimalizálási kényszert és annak pszichológiai következményeit. Fisher „kapitalista realizmusának” depresszív természetére irányuló és Han „teljesítményelvű társadalmának” kritikája mentén a munka, a siker és a kudarc köré épülő narratívák a játék közegébe transzformálódnak. A kérdés, miszerint a mobilitás valós lehetőség vagy csupán strukturális determináció, nem elméleti fejtegetésként jelenik meg, hanem térbeli és szimbolikus módon, így válik a kiállítás központi

szervezőelvévé.

A látogatók egy leporelló és egyedi dobókockák segítségével a kiállítás élményét magukkal vihetik, így a játékban felvetett kérdések kilépnek a kiállítás teréből, és tovább élnek a nézők mindennapi tapasztalataiban. Molnár Judit Lilla installációja nemcsak a társasjáték médiumán keresztül közelíti meg a társadalmi egyenlőtlenségek és mobilitás problémáját, hanem érzékeny, részletgazdag megközelítésével azt is megmutatja, hogy az egyéni életutakat mennyire behálózzák a láthatatlan struktúrák. A kiállítás így egyszerre reflektál az emberi döntések autonómiájára és azok korlátaira, miközben finoman provokálja a nézőt saját helyzetének újragondolására. A néző nem csupán szemlélő, hanem a rendszer részesévé válik: dobhat a kockával, döntéseket hozhat, ám mégis egy előre meghatározott struktúrában mozog. Mennyire valódi a választás, ha a határokat nem mi szabjuk?

Török Krisztián Gábor

Kísérőprogramok

Tárlatvezetés és társasjátékest

2025. március 19. 17:30–22:30

Artist Talk Molnár Judit Lillával és Éber Márk Áronnal

2025. március 28. 18:00 óra

A kiállítás kísérőprogramjaként a Játsház Projektrel együttműködve, a kiállítás kurátorának szervezésében két helyszínen zajló tárlatvezetést és társasjátékestet tartottunk. A kiállítás záróeseményére pedig Éber Márk Áron társadalomkutatót hívtuk meg, akinek *A csepp. A félperifériás magyar társadalom osztályszerkezete* című könyve a kiállítás egyik inspirációs forrása volt. A közös beszélgetésen a kiállításához kapcsolódva a társadalmi mobilitás kérdéséről és a művészet társadalmi funkcióiról beszélgettünk. A beszélgetésről készült felvétel a következő linken elérhető:

<https://www.youtube.com/watch?v=38hwwSNqcOY&t=3s>